

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
KLINIKAI KÖZPONT

KÓRHÁZHYGIÉNÉS SZOLGÁLAT

**Creutzfeldt-Jakob betegségben (CJB) szenvedő beteg
környezetében szükséges teendők
PROTOKOLL**

Készítette: 2022.10.11.
Kőváriné Bajor Éva
okleveles népegészségügyi
szakember

Felülvizsgálta 2023.11.23.
Kőváriné Bajor Éva
okleveles népegészségügyi
szakember

Jóváhagyta: 2023.12.15.
Dr. Rauth Erika
főorvos

A dokumentáció kódja:	PR-17
Változat száma:	2.0
Oldalak száma:	5
Mellékletek száma:	0
Adatlapok száma:	0
Érvénybelépés időpontja:	2023.12.20.

MÓDOSÍTÁSOK JEGYZÉKE

<i>Felülvizsgálta/módosította/dátum</i>	<i>Változat száma</i>	<i>Módosított oldalszám</i>	<i>Jóváhagyta</i>	<i>Kibocsátás időpontja</i>
<i>Köváriné Bajor Éva</i>	<i>1.0</i>	<i>3,4,5</i>	<i>Dr. Rauth Erika</i>	<i>2023.12.20.</i>

1. Kórokozó

A Creutzfeldt-Jakob betegség (szivacsos agyvelősrövidítés) kórokozója a **prion**, amely egy fehérjetermészetű kórokozó. A betegség a fertőző spongiform encephalopathiák közé tartozik, amelyhez – a központi idegrendszer progresszív, degeneratív elváltozásával járó – halálos kimenetelű betegségek tartoznak.

A betegség az agy szürkeállományában, kóros prion fehérjék felhalmozódása jellemző.

2. A fertőzés forrása

- a beteg és
 - a prion hordozó
- } tünetmentes ember vagy állat.

3. Terjedési mód

- parenterális
- nozokomiális (fertőzött szövetek, liquorral szennyezett orvosi eszközök közvetítésével)

4. Lappangási idő

A kóros fehérje a szervezetben évekig, évtizedekig lappanghat anélkül, hogy betegséget okozna. A lappangási idő függ a fertőződés módjától is.

5. Fertőzőképesség tartama

A kóros fehérje szervezetben történő megjelenésétől kezdődően a beteg haláláig tart.

6. Teendők a beteggel

6.1. Bejelentés

Bejelentésre kötelezett a gyanús vagy a valószínűsíthető vagy a megerősített eset. Egy megbetegedést csak egyszer kell jelenteni.

6.1.1. Esetek osztályozása

- **Gyanús eset**
Teljesülnek az előfeltételek és a klinikai feltételek, és a sporadikus CJB-re jellemző EEG negatív.
- **Valószínűsíthető eset**
Minden olyan személy, akire teljesülnek a gyanús eset feltételei és pozitív eredményű az agy MRI vizsgálata
vagy
teljesülnek az előfeltételek és pozitív eredményű a tonsilla-biopszia.
- **Megerősített eset**
Teljesülnek az előfeltételek és a megerősített esethez szükséges diagnosztikai kritériumok.

6.1.2. Feltételek

▪ Előfeltételek

- Minden olyan személy, aki legalább hat hónapja progresszív neuropszichiátriai rendellenességben szenved.
- A rutin vizsgálatok nem utalnak más diagnózisra.
- Nincs kórtörténeti előzmény hipofizishormonokkal vagy emberi agyvelővel/agyszövettel való érintkezésre.
- Nincs bizonyíték a fertőző szivacsos agyvelőbántalom genetikai formájára.

▪ Klinikai kritérium

Minden olyan személy, akinél jelentkeznek az alábbi öt tünet közül legalább négy:

- korai pszichiátriai tünetek (depresszió, szorongás, apátia, visszahúzódság, téveszmék),
- tartós fájdalmas szenzoros tünetek (beletartozik a valódi fájdalom, illetve érzészavar),
- a végtagok mozgási zavara (ataxia),
- Myoclonus (chorea) vagy az izomtónus rendellenessége,
- elbutulás (demencia).

▪ Epidemiológiai kritérium

BSE prionnal fertőzött szarvasmarhával való kapcsolat, vagy BSE prionnal fertőzött emberről emberre való terjedés (pl. vérátömlesztés).

▪ Laboratóriumi kritérium

A megerősített eset diagnosztikus kritériumai:

Neuropatológiai megerősítés: szivacszerű elváltozás és extenzív prionfehérje felhalmozódás feltűnő lerakódásokkal a cerebrumban és a cerebellumban.

A valószínűsíthető vagy a gyanús eset diagnosztikai kritériumai:

- az EEG a betegség korai stádiumában nem mutatja ki a sporadikus CJB tipikus megjelenését,
- az agy MRI vizsgálata a köztiagy/thalamus magjában (pulvinar) mindkét oldalon erős jelet mutat,
- pozitív eredményű tonsilla-biopszia.

6.2. Elkülönítés

A beteget sem otthonában, sem az egészségügyi intézményben nem kell elkülöníteni.

6.3. Mikrobiológiai vizsgálat

6.3.1. Klinikai mikrobiológiai diagnosztikus vizsgálat

Kötelező, a referencia laboratóriumokban történik.

6.3.2. Járványügyi érdekből végzett mikrobiológiai diagnosztikai vizsgálat

Kötelező. A biztos diagnózist csak post mortem, az agyszövet vizsgálata alapján lehet megállapítani. A kórbonctani és kórszövet-tani vizsgálat kötelező!

7. Teendők a beteg környezetében

7.1. Fertőzőforrás-kutatás

Kötelező, ha a beteg a lappangási időben nem járt endémiás területen (a vírus természetes módon történő hazai terjedésének gyanúja esetén), vagy vér-, szövet-, illetve szervdonáció révén történő fertőződésének lehetősége merült fel.

7.2. A terjesztő közeg felderítése

Vér-, szövet- vagy szervdonáció révén történt fertőződés gyanúja esetén a donáció azonosítása kötelező.

8. Fertőtlenítés – sterilizálás

Figyelem! A prionok, mint rendkívül rezisztens fehérjetermészetű anyagok a szokásos fertőtlenítési, vagy sterilizálási eljárásokkal nem inaktiválhatók!

Prionnal kontaminált eszközök sterilizálását a Klinikai Központ pécsi telephelyén működő Központi Sterilizáló végzi!

8.1. Prionnal kontaminálódott, vagy kontaminálódhatott, prionokat tartalmazó anyagok fertőtlenítése

A fertőzött anyagot (törlő, egyéb textília stb.) elővákuumos autoklávban kell kezelni 134°C hőmérsékleten; 206 kPa nyomáson 1 órás behatási idő mellett.

8.2. Prionnal kontaminálódott, vagy kontaminálódhatott felületek (pl. boncasztal stb.) fertőtlenítése

- A felületeket először 1 normál (N) nátriumhidroxid (NaOH) oldattal kell kezelni úgy, hogy a lúgoldat a felületet mindenütt egyenletesen ellepje. Behatási idő 1-2 óra.
- A behatási idő letelte után a kezelt felületet vízzel alaposan le kell öblíteni, majd klór hatóanyagú (pl.: Klórsept; Medicarine) fertőtlenítőszerrel dezinficiálást kell végezni az előírt koncentráció és behatási idő betartásával.

8.3. Prionnal kontaminálódott, vagy kontaminálódhatott idegrendszeri, vagy szemészeti beavatkozáshoz, valamint boncoláshoz alkalmazott eszközök, műszerek fertőtlenítése

- Az eszközöket, műszereket először 1 N NaOH oldatban áztatjuk 1 óráig, majd alapos öblítés után az eszközöket meg kell tisztítani, műszerfertőtlenítőszerrel fertőtleníteni és becsomagolni.
- Sterilizálás: elővákuumos autoklávban 134°C hőmérsékleten; 206 kPa nyomáson. Behatási idő: 1 óra

8.4. Prionnal fertőzött kísérleti állatok tetemei, alom, kadaver fertőtlenítése

Kizárólag elégetéssel (hamvasztással) fertőtleníthető.

8.5. Oldatkészítés

1 N NaOH oldat készítése: 40 g NaOH-t 1 literes mérőlombikba helyezünk, majd ezt desztillált vízzel az 1 liter jelig töltjük, feloldódásig várunk. Nagyobb mennyiségű oldat-szükséglet esetén a fenti arányt betartva készítjük el az oldatot. Az oldatot felhasználás előtt mindig frissen kell készíteni!

9. Hivatkozás

18/1998. (VI.3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről

Pechó Z., Milassin M. (2012) Tájékoztató a fertőtlenítésről. A járványügyi gyakorlatban és az egészségügyi szolgáltatásban alkalmazható fertőtlenítő eljárások kézikönyve. OEK, Budapest.